

GUADALUPE NETTEL

*La hija
única*

Серія «Голосна»

ГУАДАЛУПЕ НЕТТЕЛЬ

Єдина ДОНЬКА

Переклад з іспанської
Анни Марховської

Київ
Видавництво «Компás»
2023

УДК 821.134.2'06-31
Н57

Ґуадалупе Неттель

Н57 Єдина донька. Роман / Переклад з іспанської Анни Марховської. — Київ : Видавництво «Компás», 2023. — 272 с. — (Серія «Голосна»).

ISBN 978-617-95301-1-1 (паперове видання)

ISBN 978-617-95301-2-8 (електронне видання)

Роман «Єдина донька» мексиканки Ґуадалупе Неттель розповідає про одне з найскладніших рішень, яке жінка має прийняти в своєму житті: мати чи не мати дітей. Виховання дітей, штучне запліднення, добровільна стерилізація, стереотипи та упередження про інститут сім'ї — головні теми книги, що ви тримаєте в руках. Та найцікавіше в ній — характери персонажів і їх історії, які розкривають перед нами всю комплексність поняття «сучасна жінка».

У 2023 році роман ввійшов до короткого списку Міжнародної Букерівської премії.

«Єдина донька» є завершальним текстом у серії «Голосна».

УДК 821.134.2'06-31

*Жодну частину цього видання не можна відтворювати
в будь-якій формі без дозволу видавництва.*

Усі права застережені.

© Guadalupe Nettel, 2021
с/о Indent Literary Agency
www.indentagency.com

ISBN 978-617-95301-1-1
(паперове видання)

© ТОВ «Видавництво «Компás», 2023

© Анна Марховська,
український переклад, 2023

ISBN 978-617-95301-2-8
(електронне видання)

© Михайло Федішак,
дизайн та верстка, 2023

ЗМІСТ

Частина I

13

Частина II

127

*Моїй подрузі Амелії Інохосі,
яка великодушно дозволила мені
переповісти подробиці своєї історії й дала
свободу додавати вигадку де потрібно.*

*If you've never wept and
want to, have a child.*

David Foster Wallace,
*Incarnations of Burned Children**

*Scendono dai nostri fianchi
I lombi di tanti figli segreti*

Alda Merini,
*Reato di Vita***

*Людина, що вважає себе вищою
або нижчою від інших, ба навіть
рівною їм, не розуміє дійсності.*

Будда
«Діамантова сутра»

* Якщо ви ніколи не плакали, але хочете, народіть дитину. Девід Фостер Воллес, «Втілення обпечених дітей».

** За наші стегна чіпляються спини стількох потаємних дітей. Альда Меріні, «Злочин життя».

Дивитись, як спить немовля, — це споглядати людську крихкість. Слухаючи його дихання, тихе і розмірене, відчуваєш якусь суміш спокою і переляку. Я роздивляюся немовля, що лежить переді мною, його безтурботне пухке личко, цівку молока, яка тече з кутика вуст, його досконалі повіки, і думаю: кожного дня одне з немовлят, які сплять в усіх колисках світу, припиняє існувати. Безшумно згасає, ніби зірка, що загубилася у всесвіті поміж тисяч інших, які осявають нічну темряву, і смерть його не бентежить нікого, крім найближчих родичів. Мати залишається безутішною до кінця днів. Батько інколи тяж. Інші приймають те, що сталося, до моторошного спокійно. Смерть новонародженого — звична річ, яка нікого не дивує, та хіба можна її прийняти, пізнавши красу цього незайманого створіння. Я бачу, як це немовля спить у зеленому комбінезоні, тіло геть розслаблене, голова спирається на білу подушечку, і бажаю, щоб воно жило далі, щоб його сон і життя нічого не тривожило, щоб усі життєві небезпеки його

оминали, а катастрофічний шквал пролетів подалі від нього. «З тобою нічого не станеться, поки я поряд», — обіцяю я, розуміючи, що брешу, бо насправді я й сама безсила і вразлива, як немовля.

Частина перша

Пару тижнів тому в сусідню квартиру заїхали нові сусіди. Жінка з хлопчиком, який здається, м'яко кажучи, страшенно невдоволеним життям. Я ніколи його не бачила, але достатньо почути, щоби збагнути це. Він повертається зі школи годині о другій, коли запах їжі з його квартири розповзається коридорами і сходовими маршами нашого будинку. Всі дізнаються про його прибуття за нетерплячим дзеленчанням у дзвінок. Не встигає він зачинити за собою двері, як починає щодуху горлати, скаржачись на свій раціон. Судячи з запаху, в цьому домі харчуються і нездорово, і несмачно, та реакція хлопчика, без сумніву, перебільшена. Він сипле прокльонами і грубощами, що трохи бентежить, зважаючи на його вік. Також гримає дверима і жбурляє різні предмети об стіни. Зазвичай такі істерики тривають довго. Відколи вони переїхали, я чула три, причому жодну не дослухала до кінця, тож навіть не знаю, як вони завершуються. Хлопчик кричить так гучно і відчайдушно, що доводиться тікати.

Маю зізнатися, що ніколи не дружила з дітьми. Коли вони наближаються, я даю драла, а якщо взаємодії не уникнути — гадки не маю, що з ними робити. Я з тих людей, які ціпеніють, почувши немовлячий плач у літаку або в залі очікування поліклініки, і скаженіють, якщо він триває більш ніж десять хвилин. І не те щоб малюки зовсім мені не подобалися. Дивитися, як вони бавляться у парку або зі шкіри лізуть, змагаючись за іграшку в пісочниці, навіть потішно. Діти — живий приклад того, якими були б люди без правил ввічливості й культури поведінки. Я роками намагалася переконувати подружок, що дітонародження — це непоправна помилка. Казала їм, що дитина, хоч яка вона ніжна і лагідна у вдалі хвилини, неминуче обмежуватиме їхню свободу і фінансову спроможність, а про фізичне й емоційне виснаження годі казати: дев'ять місяців вагітності, ще шість, якщо не більше, годування груддю, часті безсонні ночі у ранньому дитинстві, а потім постійна тривога у підлітковому віці. «До того ж суспільство влаштоване так, що доглядати дітей маємо ми, а не чоловіки, а для цього часто доводиться жертвувати кар'єрою, часом, який можна було б провести наодинці з собою, сексуальністю, а інколи й партнером, — товкмачила я. — Невже воно справді того варте?»

Тоді для мене було надзвичайно важливо подорожувати. Прилітати у далекі краї, про які я знала небагато, і мандрувати ними пішки або розбитими автобусами, відкривати для себе їхню культуру і кухню — від цих розкошів нашого світу мені й на думку не спало б відмовитися. Навчалася я не лише у Мексиці. Попри скруту тих часів я вважаю цей етап найлегшим у своєму житті. Трохи алкоголю, кілька друзів — цього було достатньо, щоб перетворити будь-який вечір на вечірку. Ми були молодими, тож тіло ще не страждало від безсонних ночей, не те що тепер. Живучи у Франції, хай і майже без грошей, я отримала шанс побачити інші континенти. Коли жила у Парижі, просиджувала багато годин у бібліотеках, ходила у театр, вчащала у бари або нічні клуби. З материнством це все не поєднати. Жінки з дітьми не можуть так жити. У всякому разі в перші роки життя дитини. Щоб дозволити собі банальний похід у кіно або вечерю не вдома, їм доводиться завчасно все планувати, кликати няню або

впрохувати чоловіка посидіти з дітьми. Отож коли у мене зав'язувалися серйозні стосунки з якимось чоловіком, я пояснювала йому, що зі мною дітонародження виключене. Якщо він починав сперечатися або на його обличчі з'являвся бодай натяк на сум чи незгоду, я одразу апелювала до перенаселеності Землі. Це потужний і досить гуманістичний аргумент, щоб він не охрестив мене злючкою, ба навіть гірше — егоїсткою, як часто таврують жінок, що вирішили втекти від історичної ролі своєї статі.

На відміну від покоління моєї матері, яке вважало бездітність аномалією, багато жінок мого покоління вирішували не народжувати. Мої подружки, приміром, поділилися на дві рівновеликі групи: ті, що розмірковували над зреченням свободи і самопожертвою заради збереження виду, і ті, що були готові примиритися зі зневагою суспільства й родини задля збереження самостійності. Кожна наводила вагомі аргументи на захист своєї позиції. Ясна річ, я краще розумілася з другою групою. До неї належала й Аліна.

Ми познайомилися, коли нам було трохи за двадцять. У багатьох суспільствах цей час досі вважають найкращим для продовження роду, але ми з Аліною відчували схожу відразу до «кайданків у людській подобі», як ми по-змовницьки називали дітей. Я вивчала літературознавство в аспірантурі, й ані моя стипендія, ані робота фрилансеркою навіть близько не давали відчуття фінансової

безпеки. Аліна мала вимогливу, але високооплачувану роботу в школі мистецтв, а на додачу до цього намагалася вивчати культурний менеджмент. Вона заробляла удвічі більше від мене, але чималу частину прибутку надсилала рідним. Її батько давно нездужав і жив самотою в селі десь у штаті Веракрус, а мати намагалася оклигати від емболії. У житті Аліни дуже рано розпочався той етап, коли батьки залежать від нас. Куди їй іще дитину?

У ті часи я сильно захоплювалася ворожінням, особливо хіромантією і таро. Пам'ятаю, як після довгої вечірки, по якій лишилися дві розбиті склянки і кладовище пляшок на балконі, ми з Аліною zostалися удвох у моїй квартирі. На вулиці В'ей-дю-Тампль, геть безлюдній о цій порі, відлунювали кроки останнього гостя. Я спитала, чи можна розкласти їй карти. Вона зголосилася лише для того, щоб мені догодити. Аліна завжди була прагматичною і вважала звістки від невидимих сил повною нісенітницею. Певно, їй здавалося, що таро — це просто гра. Тієї ночі я зробила їй амбітний розклад, аж до кінця життя. Аліна декілька разів знімала карти, а потім клала на стіл — туди, куди я вказувала. Коли всі карти лежали на своїх місцях, я почала повільно їх перегортати, почасти тому, що була п'яна, й почасти задля театральності. Вимальовувалася певна історія, подібно до того, як проявляється світлина, коли занурити її у нітрат срібла. З'явилися Імператриця, Шістка Пік, Смерть і Повішаний.